

Realitatea Economică este o publicație economică trimestrială ce identifică cele mai importante evoluții economice și politice. Cititorii săi sunt jurnaliștii economici, decidenți de politici, reprezentanți ai companiilor locale, străine și ai băncilor comerciale, precum și a instituțiilor internaționale, ambasadelor și partidelor politice.

Acronimele și abrevierile utilizate:

f-a-p – față de anul precedent; f-t-p – față de trimestrul precedent; f-l-p – față de luna precedentă; f-s-a – față de sfârșitul anului precedent; s-p – sfârșit de perioadă; T1:18 – trimestrul unu 2018; Ian:18 – ianuarie 2018; BNS – Biroul Național de Statistică; ANOFM – Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă; BNM – Banca Națională a Moldovei; MDL – leul moldovenesc; ISD- investiții străine directe; p.p. - puncte procentuale.

EXPERT-GRUP este un centru analitic independent (eng: think-tank), specializat în cercetări economice și de politici publice. Ne poziționăm ca un centru analitic neutru din punct de vedere politic și ideologic și nu reprezentăm interese economice, corporative sau politice. Misiunea organizației este de a promova interesul public și a elabora soluții eficiente și inovatoare pentru dezvoltarea Republicii Moldova. Pentru a înfăptui acest deziderat nobil, Expert-Grup oferă mediul instituțional și creativ necesar pentru manifestarea gândirii libere și netriviale, ceea ce permite organizației să fie un lider în furnizarea de analize nepărtinitoare.

Date de contact:

Republica Moldova, mun. Chișinău
str. Pușkin, 45, et. 2, MD-2005
Telefon: +373 22 929 994
Email: info@expert-grup.org

Indicele de Alertă Timpurie (IAT)

IAT este format prin agregarea a șase indicatori macroeconomici: exporturi, transferuri în favoarea persoanelor fizice, credite noi, ponderea reducerilor pentru pierderi la credite, banii în circulație (M0) și marja bancară. Indicatorii au fost selectați în funcție de relevanță față de tendințele economice. Mai multe detalii privind metodologia de calcul pot fi găsite pe pagina [EXPERT-GRUP](#).

Autori:

Adrian Lupușor,
Alexandru Fala,
Dumitru Pîntea,
Iurie Morcotîlo,
Vadim Gumene.

Finanțat de Guvernul Suediei

Evoluția Indicelui de Alertă Timpurie (IAT)

În pofida dinamicii economice pozitive, se amplifică tendințele ce ar putea periclitiza creșterea economică. Astfel,

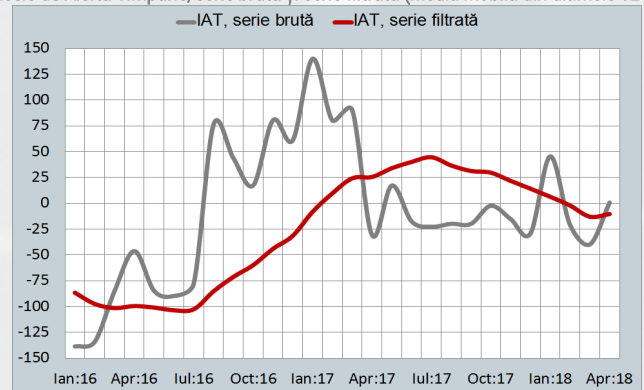
Indicele de Alertă Timpurie (IAT), calculat trimestrial de către Expert-Grup, și-a urmat trendul descendent și în apr:18 a rămas sub nivelul de 0. Aceasta relevă premisele de temperare a creșterii economice în viitorul apropiat, fapt ce

corespunde prognozei Expert-Grup privind creșterea economică. Astfel, deși pentru 2018 anticipăm o majorare a PIB-ului cu 3,8% (scenariu pesimist) sau cu 5,6% (scenariu optimist), în a doua jumătate a anului ritmurile de creștere se vor tempera. Componentele IAT ce au tras indicatorul în jos au fost remiterile și exporturile, exprimate în MDL și ajustate la inflație. Variația negativă a remiterilor și exporturilor este determinată de întărirea poziției MDL pe piața valutară.

Deși dinamica economică e susținută de implicarea mai activă a statului, în particular prin majorarea investițiilor publice, aprecierea MDL limitează perspectivele de creștere. Astfel, din cauza fortificării leului puterea de cumpărare a remiterilor scade. În perioada ian-apr:18 transferurile bănești exprimate în termeni reali s-au redus cu 5,6% f-a-p. Totodată, întărirea MDL afectează negativ veniturile exportatorilor. Astfel, în feb-apr:18 valoarea exporturilor exprimată în termeni reali s-a diminuat cu -1,4% f-a-p.

Principalii factori care riscă să submineze creșterea economică până la finele anului pot fi grupați în 3 categorii: (i) structurali; (ii) electorali; și (iii) de ordin climateric. Factorii structurali țin de curențele de competitivitate, manifestate prin creșterea deficitului comercial (în special pe fondul aprecierii monedei naționale), a productivității scăzute și a creșterii acesteia cu ritm inferior creșterii salariilor reale. Factorii de ordin electoral se manifestă prin reticența companiilor private de a investi, fapt manifestat prin stagnarea investițiilor private și a scăderii stocului de credite bancare. În plus, o serie de inițiative cu tentă electorală care deja au fost lansate (ex: programul „Drumuri bune pentru Moldova” sau complexul „Chișinău Arena”), dar care nu au o acoperire bugetară clară, riscă să afecteze stabilitatea finanțelor publice. Riscurile respective sunt alimentate de alegerile parlamentare din toamna acestui an, când politicile publice ar putea fi ancorate preponderent în interesele electorale, în detrimentul reformelor cu efecte de creștere economică durabilă (chiar dacă asemenea acțiuni electorale pot avea efecte economice benefice pe termen scurt, după alegeri acestea necesită compensare din contul creșterii economice pe termen mediu și lung). Un exemplu ține de creșterea deficitului bugetar, care în 2018 ar putea atinge 3% din PIB, care va trebui să fie compensat în anii următori. Al treilea set de constrângeri pentru creșterea economică ține de condițiile climaterice din acest an. În particular, insuficiența de precipitații ar putea compromite mai multe recolte agricole, fapt ce s-ar putea transpune negativ asupra veniturilor fermierilor, dar și a industriei de prelucrare a producției agricole, cele mai afectate fiind gospodăriile rurale cu venituri mici, precum și fermierii mici.

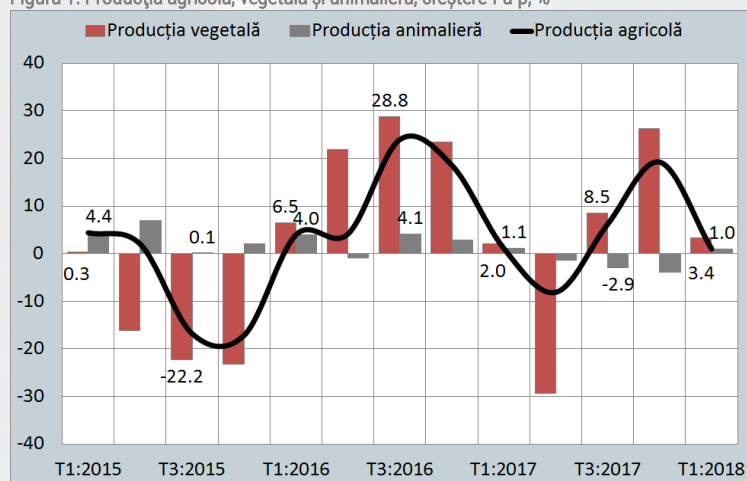
Indicele de Alertă Timpurie, serie brută și serie filtrată (media mobilă din ultimele 12 luni)

Sursa: BNM, BNS, calcule EG

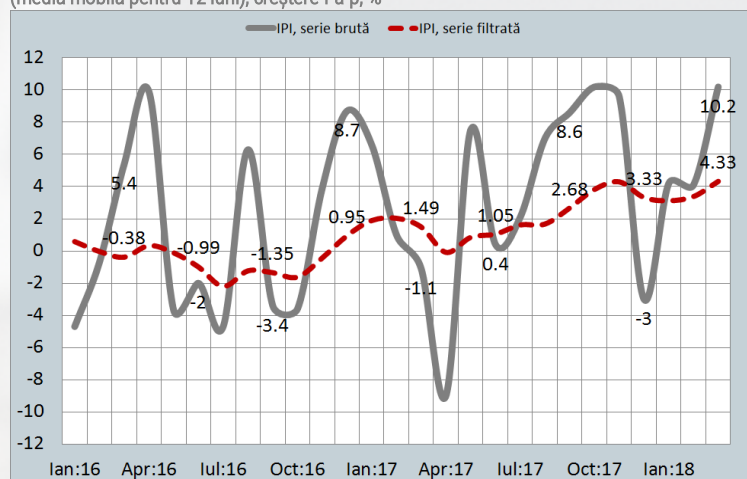
Principalele tendințe economice în T1-T2:18

Figura 1. Producția agricolă, vegetală și animalieră, creștere f-a-p, %

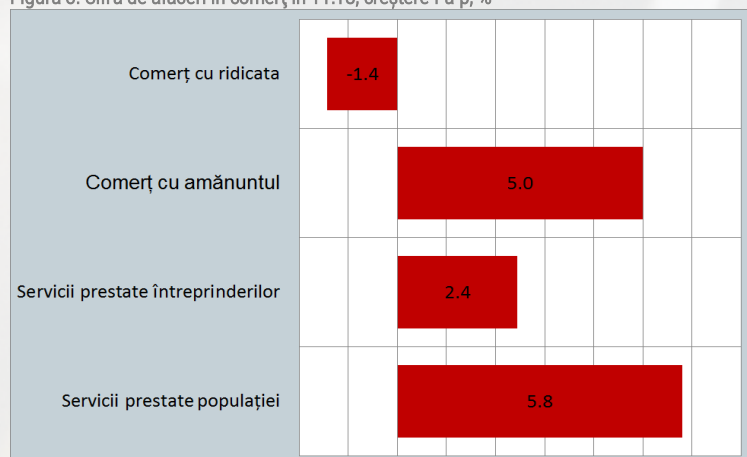
Sursa: BNS, calculele EG

Figura 2. Indicele Producției Industriale (IPI), serie brută și serie filtrată (media mobilă pentru 12 luni), creștere f-a-p, %

Sursa: BNS, calculele EG

Figura 3. Cifra de afaceri în comerț în T1:18, creștere f-a-p, %

Sursa: BNS, calculele EG

AGRICULTURA

După o majorare culminantă în T4:17, în T1:18 producția agricolă a cunoscut o creștere marginală. De regulă, în trimestrul 1 producția agricolă este reprezentată, practic, integral de producția animalieră. În T1:18 avansarea sectorului zootehnic a fost lentă, fiind alimentată de creșterea producției de carne și lapte. Totuși, producția de ouă a fost în scădere. De asemenea, în T1:18 a crescut lent și producția vegetală. Insuficiența precipitațiilor determină riscuri pentru 2018.

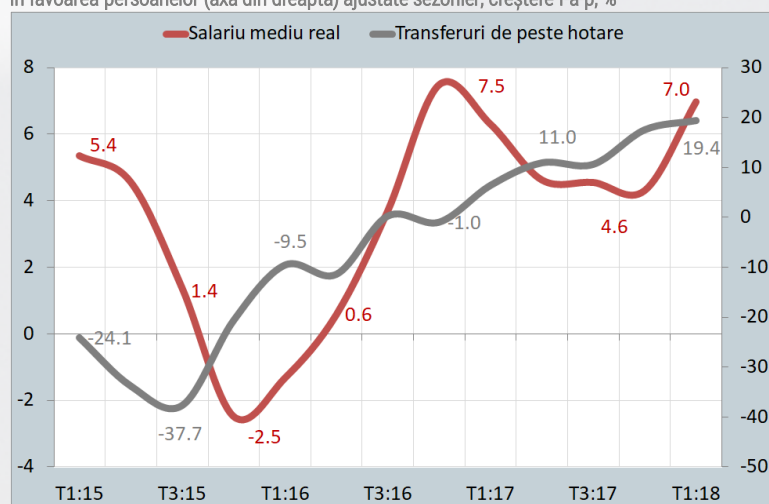
INDUSTRIA

În sectorul industrial tendințele pozitive se consolidează. Din mai:17 până în mar:18, cu excepția dec:17, în industrie s-au înregistrat ritmuri pozitive. Această dinamica a fost favorizată de ascensiunea industriei prelucrătoare. În T1:18 industria prelucrătoare a crescut cu 6,4% f-a-p. Sectorul energetic este într-o fază anemică, iar creșterea din T1:18 a fost sub un procent. Industria extractivă continuă să descrească, deși tendința negativă s-a temperat.

COMERȚ INTERN CU BUNURI ȘI SERVICII

Cu excepția comerțului cu ridicata, toate componentele comerțului intern cunosc o dinamică ascendentă. În T1:18 cele mai mari majorări ale cifrei de afaceri s-au înregistrat în cazul comerțului cu amănuntul și a serviciilor prestate populației. Totodată, rezultatul financiar aferent serviciilor oferite întreprinderilor a crescut mai lent, iar comerțul cu ridicata a scăzut, relevând nivelul înalt de incertitudine alimentat de alegerile parlamentare din acest an.

Figura 4. Salariul mediu real (axa din stânga) și transferurile de peste hotare în favoarea persoanelor (axa din dreapta) ajustate sezonier, creștere f-a-p, %

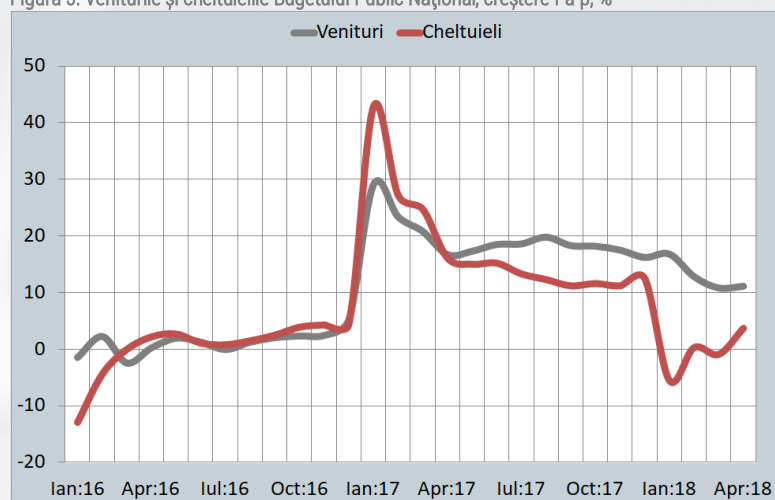

Sursa: BNS, calculele EG

VENITURILE ȘI CHELTUIELILE POPULAȚIEI

Veniturile populației sunt pe un trend ascendent pronunțat și atestă ritmuri de creștere. În T1:18 salariul mediu lunar în termeni reali și-a majorat ritmurile de creștere grație creșterii economice și temperării ratei de inflație. Remiterile înregistrează ritmuri impresionante de creștere, inclusiv din cauza bazei mici de comparație a perioadei precedente. Totuși, aprecierea monedei naționale în 2018 a erodat puterea de cumpărare beneficiarilor acestor remiteri.

Figura 5. Veniturile și cheltuielile Bugetului Public Național, creștere f-a-p, %

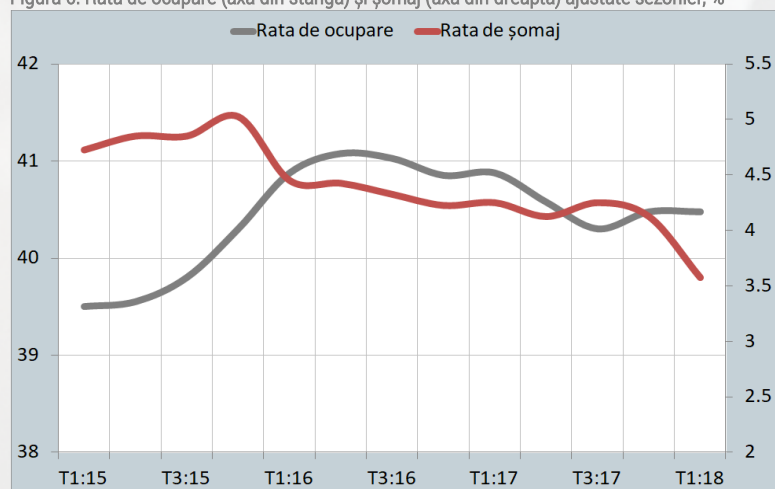

Sursa: Ministerul Finanțelor

FINANȚE PUBLICE

Ritmurile de acumulare a veniturilor bugetare și executare a cheltuielilor s-au temperat semnificativ la începutul anului 2018. Ratele de creștere a veniturilor bugetare s-au înjumătățit în primele patru luni ale anului curent f-a-p, inclusiv din cauza bazei înalte de comparație. Efectul bazei de comparație explică în mare parte și diminuarea bruscă a ratelor de creștere a cheltuielilor bugetare, dar un factor adițional ar fi și incertitudinea asistenței externe a UE.

Figura 6. Rata de ocupare (axa din stânga) și șomaj (axa din dreapta) ajustate sezonier, %

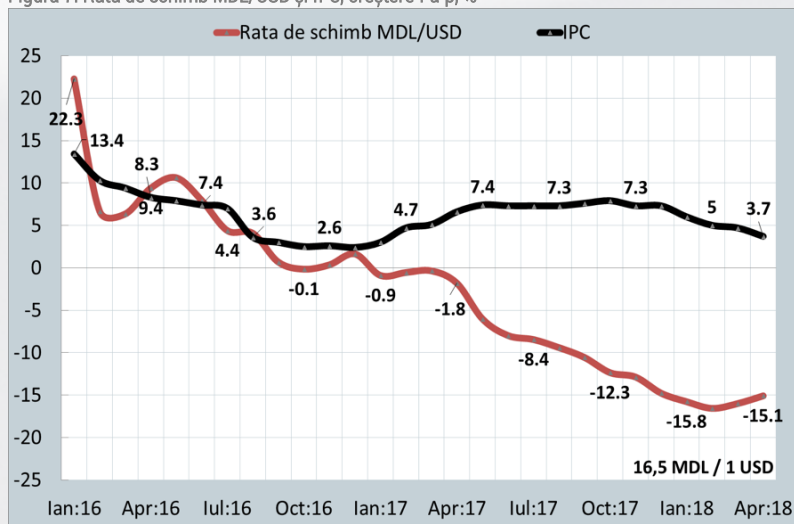

Sursa: BNS, calculele EG

PIAȚA MUNCII

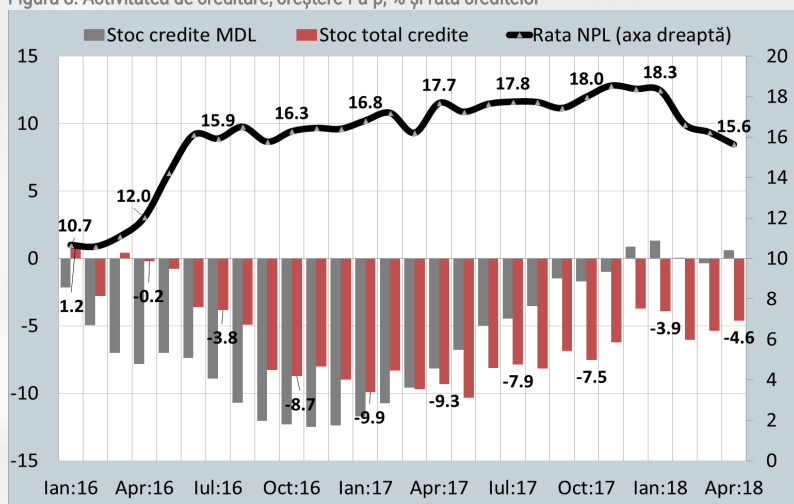
Piața muncii se caracterizează printr-o revenire la un nivel mai scăzut de activitate economică a populației. Către T1:18 ratele de ocupare a populației și de șomaj s-au diminuat față de valorile din anul precedent. Diminuarea nivelului de șomaj este cauzat de creșterea economică. Un factor important în diminuarea atât a șomajului, cât și a nivelului de ocupare este relansarea procesului de plecare a persoanelor peste hotare în căutare de lucru.

Figura 7. Rata de schimb MDL/USD și IPC, creștere f-a-p, %

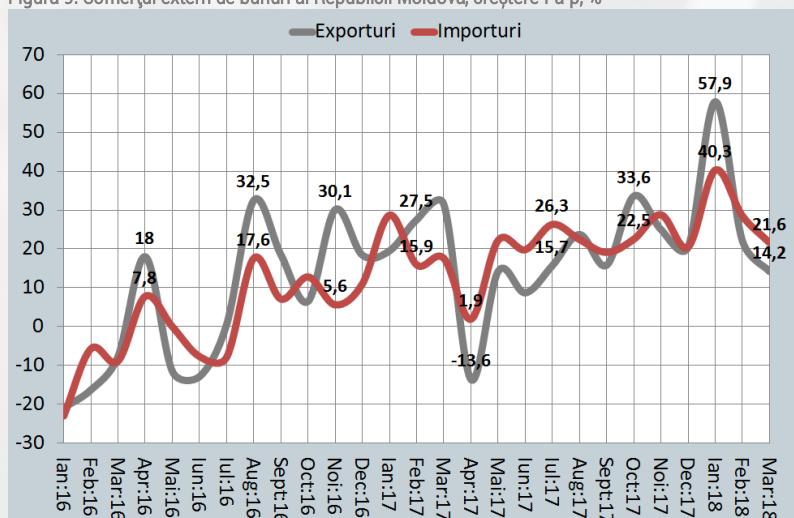
Sursa: BNM, BNS, calculele EG

Figura 8. Activitatea de creditare, creștere f-a-p, % și rata creditelor

Sursa: BNM, calculele EG

Figura 9. Comerțul extern de bunuri al Republicii Moldova, creștere f-a-p, %

Sursa: BNS

PREȚURI ȘI POLITICĂ MONETARĂ

Dacă anul 2017 a fost marcat de intensificarea dinamicii inflaționiste, în primele luni din 2018 creșterea prețurilor s-a temperat. Aceasta a permis BNM să micșoreze rata de bază până la 6,5%, cu efecte benefice asupra creditării. Continuă aprecierea monedei naționale, raportul mediu de schimb MDL/USD în Apr:18 înregistrând cel mai redus nivel din ultimii trei ani. Se atestă intervenția constantă a BNM pe piața valutară în calitate de cumpărător de valută străină.

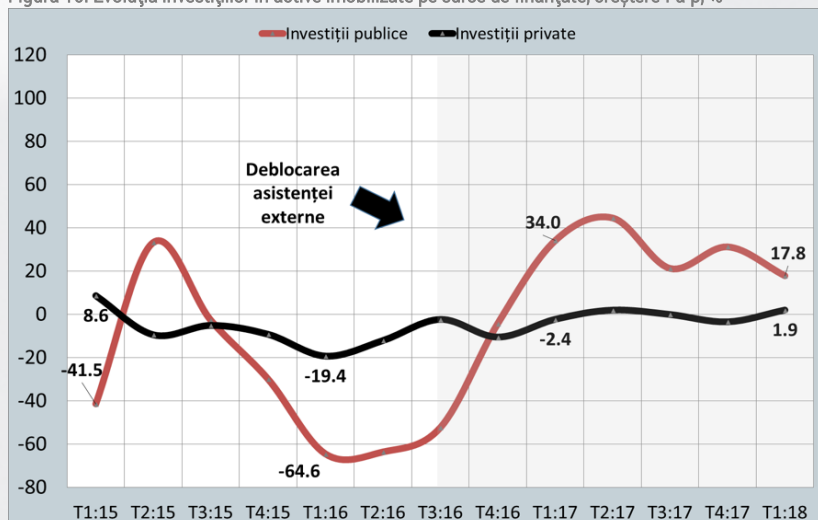
SISTEMUL BANCAR

Activitatea de creditare înregistrează o ușoară dinamizare, dar insuficientă totuși pentru ameliorarea funcției de intermediere a băncilor. Chiar dacă volumul creditelor noi este în creștere, rambursarea celor scadente are loc într-un ritm mult mai rapid ceea ce presupune diminuarea stocului total de credite. Totodată, calitatea activelor bancare tinde să se îmbunătățească accentuând măsurile adoptate de bănci pentru reducerea portofoliilor de credite neperformante.

COMERȚ EXTERIOR

Avansul comerțului exterior a fost posibil grație bazei de comparație scăzute și dinamizării comerțului cu UE, fapt ce denotă valorificarea mai plenară a ZLSAC. Alt factor important ține de reluarea parțială a exporturilor către Rusia în contextul eliminării selective a restricțiilor comerciale la import. Totodată, din punct de vedere structural, exporturile denotă carențe de competitivitate care au dus la o concentrare excesivă în direcția produselor cu valoare adăugată mică.

Figura 10. Evoluția investițiilor în active imobilizate pe surse de finanțare, creștere f-a-p, %

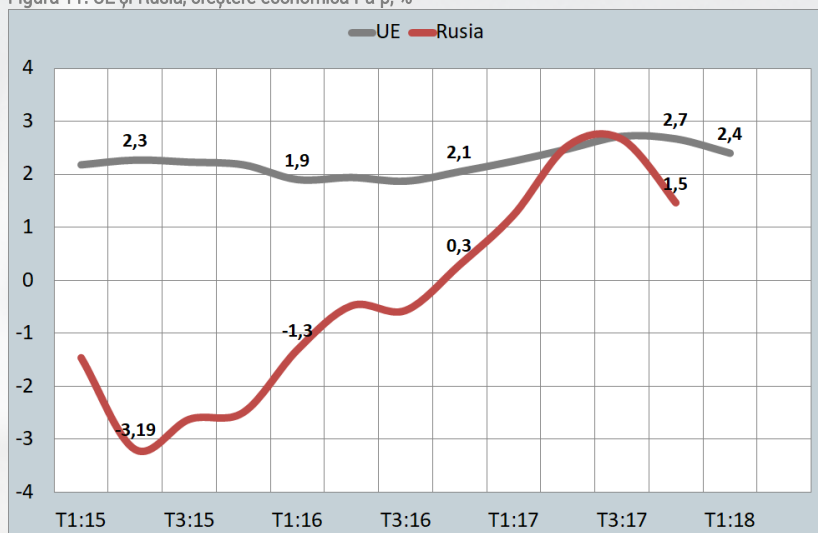

Sursa: BNS, calculele EG

ACTIVITATEA INVESTIȚIONALĂ

Dinamica investițională este în continuare susținută de creșterea investițiilor finanțate din surse bugetare. Deblocarea asistenței externe și restabilirea finanțării pentru proiectele demarate de către stat contribuie semnificativ la sporirea activității investiționale. De cealaltă parte, investitorii privați rămân în continuare reticenți față de mediul economic, incertitudinea caracteristică unui an electoral definind comportamentul acestora.

Figura 11. UE și Rusia, creștere economică f-a-p, %

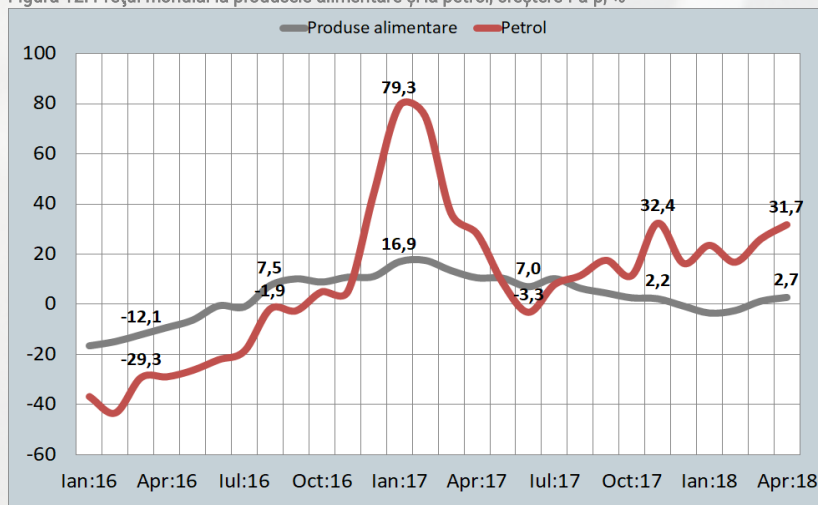

Sursa: EUROSTAT, Serviciul Federal al Statisticii de Stat din Rusia

MEDIUL EXTERN

Mediul economic extern este relativ favorabil. Sprijinită de o anumită stabilitate macroeconomică și relaxare monetară, economia Rusiei și-a continuat procesul de redresare, în mare parte grație sectorului bunurilor necomercializabile. Totodată, economia europeană continuă să se extindă în contextul creșterii comerțului mondial, dar și intensificării cererii interne determinate de confidența consumatorilor și îmbunătățirea piețelor forței de muncă.

Figura 12. Prețul mondial la produsele alimentare și la petrol, creștere f-a-p, %

Sursa: FAO, FMI

PIEȚELE GLOBALE

Prețul petrolului continuă să crească pe fondul scăderii stocurilor interne, dar și în contextul acordului dintre Arabia Saudită și Rusia de a menține limitele de producție stabilite încă în 2017. Prețurile la cereale și produse lactate au înregistrat o ușoară majorare pe fondul condițiilor climatice nefavorabile și creșterii cererii. De cealaltă parte, prețurile la zahăr și uleiuri vegetale au scăzut, datorită disponibilităților mari la export.

EVOLUȚIA POLITICII	COMENTARIU EXPERT-GRUP
27 februarie. Partidul Democrat din Moldova a anunțat lansarea și suportul politic pentru programul „Drumuri bune pentru Moldova”. Acest program presupune finanțarea construirea și reparația a 1200 kilometri de drum din localitățile țării.	Cadrul juridic aprobat de către Guvern pentru finanțarea programului „Drumuri bune pentru Moldova” nu conține o argumentare și acoperire financiară clară. O parte din finanțarea acestui program a fost planificată să vină din sursele Fondului Rutier (circa 51% din volumul total al Fondului). Pentru restul sumei destinate programului nu au fost indicate sursele de finanțare și investițiile se vor face „pe măsura acumulării resurselor financiare necesare”. Astfel, bugetul programului nu a fost acoperit cu cel puțin 366,0 mil. MDL. Pentru a asigura acoperirea financiară necesară, a fost operată o rectificare bugetară la 10.05.2018. În pofida acestei rectificări, programul „Drumuri bune pentru Moldova” așa și nu a fost discutat cu autoritățile locale.¹ Astfel, programul de construire și reparație a drumurilor locale are mai curând o tentă electorală.
5 - 6 martie. În incinta Ministerului Economiei și Infrastructurii (MEI) s-a desfășurat prima rundă de negocieri pentru elaborarea și semnarea Acordului de Liber Schimb dintre Republica Moldova și Republica Populară Chineză.	Conform MEI, acest acord va contribui la fortificarea relațiilor comercial-economice între ambele state și va facilita accesul pe piața chineză a produselor moldovenești, dar și va atrage investiții în principalele sectoare economice ale țării. Mai mult ca atât, conform estimărilor efectuate de MEI, exporturile Republicii Moldova în China s-ar putea majora cu 39,85%, iar Produsul Intern Brut ar putea crește cu 0,42% (fără indicarea perioadei). De menționat că, această inițiativă survine în condițiile în care în anul 2017 importurile țării noastre din China au depășit exporturile către această destinație de 27 de ori (505 mil USD vs. 19 mil USD), iar înrăutățirea balanței comerciale cu această țară a avut un caracter continuu pe parcursul ultimilor ani. Mai mult ca atât, nu este clară utilitatea acestui Acord în condițiile în care politica tarifară a Chinei este și așa una liberalizată pentru multe produse ce prezintă un interes sporit pentru exporturile din Republica Moldova (ex: taxa vamală pentru fructe este de circa 10%, iar pentru vin de circa 14%). Prin urmare, beneficiile Acordului pentru exportatorii moldoveni vor fi mai curând nesemnificative. Astfel, în pofida scenariilor optimiste expuse de MEI și a estimărilor de majorare a exporturilor și creștere economică, acestea nu sunt susținute de careva calcule empirice (cel puțin făcute public), iar procesul de negociere a acordului este unul mai curând lacunar. În aceste context, provocarea majoră pentru autorități derivă din argumentarea economică ambiguă a necesității acestui acord și cuantificarea obiectivă a impactului asupra economiei naționale, concomitent cu asigurarea transparenței proceselor de negociere.

¹ <https://www.expert-grup.org/ro/comentarii/item/1590-comentariu-la-ini%C8%9Biativa-guvernului-privind-drumurile-locale&category=5>

21 martie. În cadrul unei conferințe de presă ministrul Finanțelor, Octavian Armașu, a anunțat demararea din 26 martie 2018 a Programului de stat „Prima Casă”. Din această dată, persoanele eligibile pot depune cereri de finanțare la băncile care au semnat contracte de colaborare cu Ministerul Finanțelor și ODIMM. Programul urmărește extinderea accesului la creditul ipotecar pentru persoanele tinere, și presupune garantarea de către stat a unei cote de 50% din soldul creditului.

15 mai. Partidul aflat la guvernare a anunțat extinderea programului „Prima Casă”, respectiv un sub-program „Prima Casă - 2” destinat funcționarilor statului. Acesta prevede că statul va compensa 50% din plățile aferente creditului pentru atragerea în funcții publice/bugetare a unui număr cât mai mare de tineri.

14 mai. Președinții celor cinci țări membre ai Uniunii Economice Euroasiatice, reuniți la Soci, în cadrul Consiliului Suprem Economic al organizației, au decis prin consens să acorde Moldovei statutul de observator.

Deși programul constă în facilitarea accesului tinerilor la achiziționarea unei prime locuințe, atenția este atrasă de grupul destul de extins de persoane eligibile, și anume cele cu vârstă de până la 45 de ani, care nu au deținut în proprietate exclusivă sau comună cu soțul/soția nici o locuință în ultimele 12 luni fapt. Aceasta presupune că pentru unii beneficiari, aceasta ar putea să nu fie chiar „prima casă”. În consecință apare întrebarea cât de ținut din punct de vedere social este acest program și cine va fi totuși principalul beneficiar. Companiile imobiliare deja și-au actualizat ofertele și ținesc parteneriate cu băncile în vederea realizării ofertei înregistrate la apartamente. De cealaltă parte, băncile ar putea neglija creditul imobiliar standard punând accent și favorizând cererile asigurate prin garanții de stat.

Totodată, la mijlocul lunii mai 2018, decidenții politici au anunțat despre extinderea programului și compensarea de către Ministerul Finanțelor a 50% din plățile aferente creditului imobiliar contractat de angajați ai instituțiilor publice. De rând cu alte proiecte lansate recent, „Prima Casă - 2” comportă un puternic caracter electoral și creează premise semnificative de discriminare a angajaților din sectorului bugetar cu angajații din alte sectoare ale economiei care nu vor beneficia de aceste compensații. Chiar dacă susținem necesitatea fortificării mecanismelor de motivate a funcționarilor publici, aceasta trebuie să fie bazată în primul rând pe regândirea mecanismului salarial în sectorul public, care ar trebui să fie, pe de o parte, mai transparent, iar pe de altă parte să fie bazat pe indicatori de performanță, astfel încât funcționarii cu performanțe să fie remunerați mult mai generos. Alte mecanisme, cum este „Prima Casa - 2” pentru a spori motivația funcționarilor publici, nu pot fi utilizate în mod eficient și durabil în acest sens.

Deși consolidarea relațiilor economice externe reprezintă un obiectiv al politicii externe a Republicii Moldova, obținerea statutului de observator în cadrul Uniunii Economice Euroasiatice a provocat mai multe controverse. Această situație poate avea cel puțin două explicații. În primul rând solicitarea statutului de observator a venit de la Președintele Republicii Moldova, fără o consultare prealabilă cu legislativul sau executivul. Deși, legislația națională conține prevederi confuze cu privire atribuțiile de politică externă ale președintelui țării, aceasta indică clar rolul Parlamentului drept autoritate responsabilă de ratificarea tratatelor internaționale. Ori, în acest sens, trebuie de menționat mesajul Spicherul Parlamentului care a calificat efectele statutului de observator drept nule, deoarece nu a fost inițiat și nici validat de către legislativ. O altă explicație se referă la faptul că statutul de observator nu oferă nici un beneficiu economic Republicii Moldova. Problemele ce țin de relațiile economice moldo-ruse (eliminarea barierelor tarifare și netarifare pentru comercializarea produselor moldovenești pe piața rusă, situația muncitorilor moldoveni ce activează în Rusia și furnizarea gazului către Republica Moldova) pot fi soluționate prin negocieri interguvernamentale bilaterale, fie în cadrul unor platforme multilaterale, de exemplu în Zona de

EVOLUȚIA POLITICII

COMENTARIU EXPERT-GRUP

12 iunie. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a anunțat noi prețuri plafon de comercializare la benzină și motorină pentru perioada 13-26 iunie 2018. Motivul majorării este creșterea cotațiilor medii Platts și deprecierea monedei naționale – elementele de bază ale metodologiei de formare a prețurilor la carburanți, care a intrat în vigoare în 2016. Subiectul a generat mai multe revolte și chiar proteste în societate, iar Ministerul Economiei și Infrastructurii în comun cu Agenția pentru Protecția Consumatorului și Supravegherea Pieței au contestat în instanța de judecată Ordinul ANRE, prin care au fost stabilite noi prețuri la carburanți. Drept rezultat, la data de 13 iunie, Judecătoria Chișinău a suspendat Ordinul ANRE de majorare a prețurilor pentru benzină și motorină, până la emiterea unei hotărâri irevocabile.

Liber Schimb din CSI. Totuși, trebuie de menționat că din negocieri politice individuale dintre șefii celor două state ar putea rezulta anumite concesii, însă acestea nu vor fi sustenabile și pot fi oricând retrase.

Problema respectivă trebuie analizată din perspectiva a 2 întrebări-cheie: (i) cât de justificată este ajustarea prețurilor? și (ii) cât de justificat este însuși nivelul prețurilor la carburanți, având în vedere realitățile economice din țară.

Cât de justificată este ajustarea recentă a prețurilor?

Ajustarea prețurilor carburanților are loc în baza metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere nr.102/2016 nr. 102/2016 din 31 Martie 2016. Conform acesteia, prețul carburanților este format în baza a 4 componente: (i) valoarea medie a cotațiilor internaționale (Platts și Argus); (ii) cota accizelor; (iii) cota TVA; și (iv) marja comercială. Pentru a înțelege cât de justificată a fost decizia ANRE de a majora prețurile plafon la carburanți este suficient să comparăm dinamica prețurilor din țară cu cea din România de unde importăm marea majoritate a carburanților (98% în cazul benzinei și 81% în cazul motorinei). Analiza denotă o corelare aproape perfectă (indicele de corelare estimat pentru perioada ian:17 – iun:18 este de 0,96) dintre fluctuațiile prețurilor în România și prețurile plafon stabilite de ANRE. Deși nu dispunem de datele statistice complete pentru a calcula cu maximă precizie dacă prețurile stabilite de ANRE sunt justificate, o simplă corelare cu dinamica din prețurilor de pe principală piață-sursă a acestor produse sugerează cu ANRE aplică metodologia în mod corect, iar ajustările prețurilor sunt justificate.

Prin urmare, principalele îngrijorări nu trebuie să țină de deciziile ANRE care țin de ajustarea prețurilor la carburanți, ci de mărirea acestora, care de fapt este miezul problemei. Pentru a înțelege mai bine aceasta, trebuie să răspundem la întrebarea:

Cât de justificat este însuși nivelul prețurilor la carburanți, având în vedere realitățile economice din țară?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să analizăm fiecare componentă a prețurilor. Mărirea cotațiilor internaționale este componenta ce nu poate fi influențată pe intern. Mărirea accizelor și TVA poate fi influențată însă acestea sunt destul de mici în comparație cu țările din regiune. Astfel, dacă în așa țări precum România, Bulgaria, Ungaria și alte state din Europa Centrală și de Est accizele formează circa o treime din prețul final al carburanților, în cazul Republicii Moldova acestea constituie circa o pătrime din prețul final. Mărirea cotei TVA este similară cu cea din regiune. Deci, mărirea impozitelor nu este principalul „vinovat” al mărimii înalte a carburanților în raport cu veniturile populației. Ultima componentă ține de marja comercială, care este plafonată de către ANRE la nivelul de 3,25 lei per litru de carburant. Acest nivel este prea mare, având în vedere că a fost stabilit doar în baza situației din anul 2015, când

EVOLUȚIA POLITICII

COMENTARIU EXPERT-GRUP

din cauza devalorizării monedei naționale și diminuării cotațiilor internaționale, operatorii pe piața de carburanți au obținut o marjă medie de circa 3,57 lei/litru (deși în anii precedenți, aceasta era de circa 2 ori mai mică). Expert-Grup, de altfel, a atenționat despre riscurile includerii unei marje atât de generoase în metodologie încă în 2016². Altă problemă este că nivelul prețurilor este similar între comercianți, care, împreună cu nivelul înalt al marjei, indică asupra unui mediu anti-concurențial.

Prin urmare, este necesară implicarea Consiliului Concurenței în vederea depistării, penalizării și contracarării a eventualelor practici anticoncurențiale pe piața produselor petroliere din Republica Moldova, fapt ce va permite diminuarea nivelului prețurilor. Totodată, Ministerul Economiei și Infrastructurii trebuie să examineze barierele legale de intrare pe piața respectivă a noilor operatori, fapt ce ar putea impulsiona concurența, cu efecte pozitive asupra prețurilor. În același timp, diminuarea accizelor și/sau TVA, deși pare o soluție tentantă grație efectelor imediate asupra prețurilor finale, ar avea o tentă electorală pronunțată, cu impact vizibil însă de scurtă durată și cu pierderi importante la buget.

² <https://www.expert-grup.org/ro/comentarii/item/1245-recomandari-metologie-calculare-preturi-benzina>

Tabelul 1. Principalii indicatori lunari

Indicatorul	Mai:17	Iun:17	Iul:17	Aug:17	Sep:17	Oct:17	Noi:17	Dec:17	Ian:18	Feb:18	Mar:18	Apr:18	Mai:18
Producția industrială, creștere f-a-p, %	7,5	0,4	2,1	7	8,6	10,2	9,6	-3	4,2	4,1	10,2	n.a.	n.a.
Comerțul cu amănuntul, creștere f-a-p, %	-4,5	-0,8	-6,3	-1,7	-2,4	-4,2	-2,7	-10,9	9,1	6,5	0,1	n.a.	n.a.
Servicii prestate populației, creștere f-a-p, %	8,4	8,4	2,3	-1	-13,1	-5,4	-2,7	4,6	6,6	10,7	2,2	n.a.	n.a.
Exportul de bunuri, creștere f-a-p, %	14,2	8,7	15,7	23,7	15,8	33,6	25,0	20,5	57,9	22,1	14,2	n.a.	n.a.
Importul de bunuri, creștere f-a-p, %	22,2	19,8	26,3	22,4	19,1	22,5	28,8	20,5	40,3	28,5	21,6	n.a.	n.a.
Active oficiale de rezervă, milioane USD	2335,6	2388,7	2474,8	2508,4	2629,4	2696,8	2726,1	2803,3	2903,5	2841,2	2875,2	2869,3	2846,5
Venituri bugetare, creștere f-a-p, %*	17,3	18,5	18,6	19,8	18,3	18,2	17,5	16,2	16,8	12,8	10,8	11,1	n.a.
IPC, creștere f-a-p, %	7,4	7,3	7,3	7,3	7,6	7,9	7,3	7,3	6,0	5,0	4,7	3,7	n.a.
IPPI, creștere f-a-p, %	3,6	3,7	3,8	4,0	3,9	3,4	3,1	2,3	1,9	1,7	1,0	1,0	n.a.
Rata nominală de schimb MDL/USD (s-p)	18,22	18,15	18,10	17,85	17,61	17,32	17,18	17,10	16,72	16,69	16,47	16,53	16,85
Bani transferați de peste hotare, creștere f-a-p, %	19,2	10,4	8,4	9,4	9,5	19,2	15,7	13,0	26,1	18,4	12,0	14,6	n.a.
Agregatul monetar M2, creștere f-a-p, %	13,2	13,4	12,7	9,7	9,0	9,8	11,3	14,2	14,1	14,5	14,1	13,0	n.a.
Rata de bază a BNM, %	9,0	9,0	8,0	8,0	7,5	7,5	7,0	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Rata dobânzii pentru depozite bancare, %	5,33	5,67	5,24	5,78	5,82	5,72	5,57	5,19	5,17	4,54	4,66	4,46	n.a.
Rata dobânzii pentru credite bancare, %	10,26	10,03	10,00	9,76	9,96	10,00	9,88	9,58	9,80	9,47	9,35	9,00	n.a.
Ponderea creditelor neperformante în total credite, %	17,3	17,6	17,8	17,7	17,4	18,0	18,5	18,4	18,3	16,6	16,2	15,6	n.a.

Sursa: BNS, BNM, estimările EG

Tabelul 2. Principalii indicatori trimestriali

Indicatorul	T4:15	T1:16	T2:16	T3:16	T4:16	T1:17	T2:17	T3:17	T4:17	T1:18
Rata reală de creștere a PIB-lui, f-a-p*, %	-3,2	1	2	6,7	7	3,1	2,5	5,4	6,4	n.a.
Producția agricolă, creștere f-a-p, %*	-17,2	4,0	4,2	24,0	18,6	1,1	-8,1	6,2	19,2	1,0
Lucrări de construcție, creștere f-a-p, %*	-19,6	-7,0	-23,4	-8,7	-5,9	1,7	3,3	1,4	2,5	n.a.
Investiții în active materiale pe termen lung, creștere f-a-p, %*	-14,5	-22,6	-20,0	-12,9	-9,8	-1,2	4,8	2,3	0,2	2,9
Influx net de ISD, mil. USD	24,12	35,04	-13,04	66,62	-13,94	41,97	31,65	66,13	66,02	n.a.
Salariul real, creștere f-a-p, %	-6,0	-1,9	0,4	5,2	10,5	6,8	5,8	3,5	4,7	7,7
Rata șomajului, %	3,3	4,2	6,2	4,0	2,9	3,8	6,3	3,5	3,4	3,3
Rata de ocupare a forței de muncă, %	43,7	39,2	37,6	43,8	43,5	38,5	37,7	42,6	42,4	39,2

Notă: *- cumulativ; (e) – estimat;

Sursa: BNS, BNM, estimările EG